

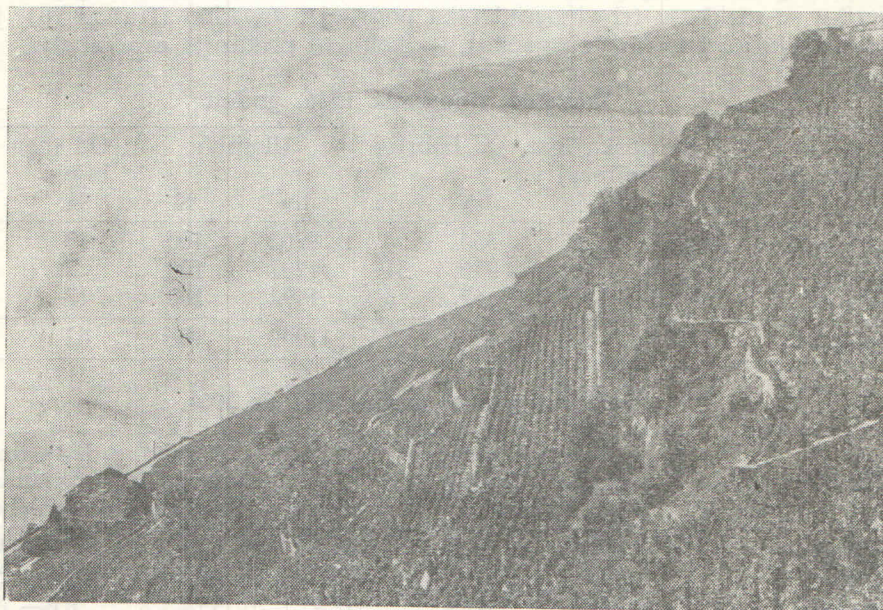
IZ POLJOPRIVREDE STRANIH ZEMALJA

Dipl. inž. E. Peyer,

Federalna istraživačka stanica, Wädenswil

PROIZVODNJA I KORIŠTENJE VINA U ŠVICARSKOJ

Kao tržište vina može se Švicarska smatrati vrlo zanimljivom zemljom. U vezi sa centralnim položajem Švicarske u Evropi i sa čuvenim prometom stranaca mogu se naći u našim hotelima i trgovinama vina gotovo iz svih većih vinorodnih zemalja. Povrh toga je Švicarska kao industrijska zemlja upućena na izvoz strojeva i tehničkih proizvoda, tako da vino predstavlja značajnu bazu kod izvoznih trgovačkih pregovora. Stoga je Švicarska unatrag mnogo godina značajno internacionalno tržište vina, iako uvoz podliježe kontingentiranju i carinsko-zaštitnim mjerama.

Slika 1 — Strmi Položaj nad Ženevskim jezerom

Iz tih razloga podliježe i naša vlastita proizvodnja i korištenje vina utjecaju inozemne konkurencije. Vrlo visoki standard utječe i na sadašnje troškove vinograda- koji iznose 14.000 do 16.000 šFr po 1 ha (Op.: 1 šFr = 2,86 n, d). Posljedice su visoke cijene koštanja proizvoda za proizvođača i potrošača. Prema tome uvjetuje promet vlastitih proizvoda najveće napore s obzirom na kvalitetu vina.

U slijedu ovih razmatranja prikazane su ukratko smjernice i mjere u vidu popravka kvalitete proizvoda vinogradarstva.

1. POVRŠINE I PROIZVODNJA VINOGRADA

U odnosu na vinorodne zemlje svijeta ima Švicarska sa oko 12.000 ha vinograda vrlo malo značenje. Međutim, s našeg stanovišta dobiva ovo pitanje posve drugačije značenje. U svim rajonima, u kojima je vinova loza glavni izvor rada, skrbi i prihoda vinogradara i jednog dijela stanovništva, vino je stvarno u centru interesa. I u Švicarskoj, i to naročito u kantonima francuskog jezika, ima čisto vinogradarskih područja u kojima žive i rade naročito inteligentni i sposobni vinogradari, koji uporno održavaju svoje nasade, i to često na izgrađenim terasama i na strmim položajima.

Vinova loza se uzgaja u Švicarskoj naročito na južnim ekspozicijama povrh jezera i vodotoka. Iako je naša zemlja mala, ipak postoje upadljive razlike s obzirom na proizvode sorti i tipove vina. To je razumljivo ako se uvaži da vinova loza uspijeva ne samo na dogled sniježnih bregova do 1280 m nadm. visine (Wallis), već i na visini od 200 m (Tessin). U predalpskom području iznose godišnje oborine 1300 do 1400 mm, a u Wallisu 400 do 500 mm. Najviše se uzgaja loza na zapadu, u kantonima francuskog jezika. Po jeziku se razlikuju tri vinogradarska područja: zapadno (francusko), južno (talijansko) i istočno (njemačko), — kako to prikazuje ova tabela:

Površine vinograda 1966. godine

Područja	Evropska loza (Vinifera)		Hibridi		Ukupno		Od toga vina:	
	ha	%	ha	%	ha	%	bijela %	crna %
zapadno	8867	96	334	4	9202	100	77	23
južno	830	69	376	31	1207	100	2	98
istočno	1425	95	67	5	1492	100	17	83
ukupno	11123	93	779	7	11902	100	62	38

Prosječni prinosi godina 1953. do 1961.

Područja	Evropska loza		Hibridi hl/ha	Ukupni prosjeak hl/ha	Maksimum i minimum hl/ha
	crna hl/ha	bijela hl/ha			
zapadno	66,8	68,7	82,2	69,3	38 — 110,3
južno	37,4	33,3	48,2	41,0	22,2 — 56,2
istočno	32,4	43,9	32,4	35,7	8,6 — 61

Prosječna proizvodnja u hl za godine 1946. do 1960.

Područja	Ukupna proizvodnja hl	Od toga bijela vina hl		Postotak
zapadno	607.478	521.051	=	86
južno	66.342	1.413	=	2
istočno	75.677	21.840	=	29
ukupno	749.497	544.304	=	72

Prosječni prinosi pokazuju jasno razlike uvjeta uzgoja vinove loze u pojedinim dijelovima zemlje. Dok je klima u zapadnoj švicarskoj uglavnom izjednačena, a smrzavice se pojavljuju rjeđe, u južnom području uzrokuje tuča svake godine velike štete. U istočnom području pojavljuju se često štete od zime, koje, uz spekulacije s građevinskim zemljištem, utječu vrlo loše na gospodarsko stanje vinogradara, a glavni su uzroci jakog, ali nejednoličnog nazadovanja areala vinograda.

Slika 2 — Suvremeni nasadi i konturna sadnja

U pogledu **sorti** vinove loze navodim slijedeće:

Proizvodnja bijelih i crnih vina vrlo je različita po područjima, kako se to zapaža po količinama prinosa. U mnogim kantonima postoje zabrane uzgoja hibrida, dok u drugim kantonima ne postoje takve zabrane. U prosjeku iznosi udio hibrida po površini 8 posto. Proizvodi hibrida koriste se gotovo isključivo za proizvodnju bezalkoholnih sokova.

U nasadima zapadne Švicarske uzgaja se 81 posto bijelih sorti, ali se u tom području zvanično propagira uzgoj crnih sorti. Glavna je sorta Plemenka (Chasselas), koja se u dolini Rhone naziva »Fendant«. Osim toga je rasprostranjena sorta zeleni Silvanac (Gros Rhin), koja dolazi u promet pod oznakom »Johannisberger«.

Kao manje rasprostranjeni specijaliteti uzgajaju se u Wallisu razne visokokvalitetne sorte, i to: Malvoisie (Pinot gris, Rulendac), Petit Arvine, Amigne, Hermitage, Humagne. Vina od tih sorti stavljaju se redovno u promet u bocama.

Glavne crne sorte su: Burgundac crni (Pinot noir) i razne varijetete sorte Gamay (G. Beaujolais, G. St. Foix i G. d'Ancenant). Najpoznatiji tipovi vina, »Dôle« u Wallisu i »Savagnin« u području ženevskog jezera, jesu mješavine sorti Gamay i Burgunca crnog. Obje oznake vina zaštićene su zakonom i kvalitetno zajamčene. Crno grožđe koje sadrži manje od 86 gradi Oe šećera ne smije se u Wallisu stavljati u promet pod oznakom »Dôle« ili Pinot noir, već se označuje sa »Goron«.

2. NASTOJANJA UNAPREĐENJA ŠVICARSKOG VINOGRADARSTVA U SMJERU KVLITETE

Činjenica da je vino umjesto proizvoda svakidašnje potrošnje sve više postalo sredstvo užitka, povodila je zakonodavca, stručnjake i vinogradare da o tome vode računa. Zato se tokom zadnjih desetljeća posvećuje najveća pažnja kvalitetnoj proizvodnji i korištenju vinogradarskih proizvoda. 1951. godine izglasan je zakon o poljoprivredi, zajedno s izvršnim odredbama. Taj zakon sadrži također odredbe o unapređenju kvalitetne proizvodnje, o pripomoći kod rekonstrukcija nasada, o provedbi kontrole kvalitete i savjetovanja, kao i eventualne mjere ispomoći iz fonda za vinogradarstvo u slučaju preniskih cijena proizvoda i smanjenja potrošnje.

Nadalje obavezuje taj zakon vinogradare na razne dužnosti, od kojih se navode najvažnije:

1951—1953. godine uveden je vinogradarski **katatar**, kojim se ustanovljuju položaji (rudine) na kojima je dozvoljen uzgoj vinove loze. Izvan tih katastarskih zona je zabranjen uzgoj vinove loze, ako se ti proizvodi unovčuju na tržištu.

Ustanovljene su **liste sorti** vinove loze i podloga dozvoljene za razmnažanje i za sadnju. Razlikuju se sorte koje se preporučuju za sadnju i privremeno dozvoljene sorte.

Obavezna je kontrola berbe

Korištenje javnih sredstava predviđeno je, na primjer, jedino gdje je provedena obavezna kontrola berbe. To se odnosi na eventualne intervencije na tržištu, na korištenje stolnog grožđa i bezalkoholnih sokova od grožđa, ili na pripomoć prođe bijelih vina putem sniženja cijene. Troškovi tih akcija se pokrivaju iz vinogradarskog fonda. Svaki vinogradar ili trgovac dužan je predočiti odgovarajuće dokumente o izvršenoj kontroli.

Obavezna godišnja prijava berbe i vinogradarskih površina

Ove prijave ispituju kantoni i dostavljaju Federaciji u Bernu, koja ih sređuje i objelodanjuje kao zvaničnu deklaraciju berbe. Federacija je također ovlaštena da po potrebi ustanovi maksimalne doprinose za provedbu akcija u vidu korištenja proizvoda. To je, na primjer, slučaj svake godine kod stolnog grožđa.

U vezi s time htjeli bi ukratko spomenuti **vinogradarski fond**, koji je ustanovljen zakonom o poljoprivredi. U taj fond se uplaćuje sada 8,00 šFr po 100 kg uvezenog vina. Odgovarajuća zakonska odredba glasi: »U svrhu pokrića troškova Federacije koji nastaju u vidu unapređenja vinogradarstva i korištenja proizvoda, naplaćuje se jedna daća prigodom uvoza vina ili vinske šire«.

Konačno htjeli bi navesti neke mjere u vezi s organizacijom provedbe i nadzora ovih odredaba:

Stručna pomoć u vinogradarstvu u obliku **savjetodavne službe** vrlo je cijenjena kod nas. Ona se ne odnosi samo na savjetovanja vinogradara kod novosadnja vinograda i kod njege čokota, već i na provedbu berbe. U istočnoj švicarskoj provodi se praktički sveopća kontrola berbe počev od 1935. godine, i to na slijedeći način: Nadzornici (kontrolori) berbe, koje određuju Kantoni ili vinogradarske općine, osposobljavaju se kod federalnih istraživačkih stanica. Dužnost je nadzornika da stručno upućuju vinogradare i da kontroliraju provedbu berbe. Njihov je najvažniji zadatak da kontroliraju svaku količinu grožđa određenu za prodaju proizvoda po sadržini šećera u gradima Oe, a ev. i po promilu (o/oo) kiselina. Sastavljaju izvještaj, koji se predaje proizvođaču i kupcu. Troškove te kontrole snosi Federacija sa 70 posto, a kantoni sa 30 posto.

Na toj kontroli se osniva i određivanje cijena temeljem sadržine šećera (Oe), i to uglavnom po ovim smjernicama: Temeljna cijena za svaku sortu i za grupe nasada određuje se po ustanovljenoj sadržini šećera (Oe), i to nakon zajedničkih rasprava švicarskog saveza vinogradara s trgovcima. Od ove osnovne cijene određuje se ljestvica (skala) po kvaliteti, koja varira sada sa $\pm$ 3 do 5 franaka po jednom gradu Oe. Povrh toga određuju se najniže gradacije, potrebne da se od grožđa proizvedu sortno obilježena vina. Ako pojedine partije grožđa ne postignu najniže gradacije, snizuje se znatno i cijena proizvoda. S takvim načinom plaćanja po kvaliteti, zajedno s intenzivnim uputama u pogledu postupka kod berbe, postigli smo u proteklom razdoblju od 20 godina znatan napredak u smjeru popravka kvalitete naših vina.

3. KONZUM VINA

Švicarski vinogradar uvelike zavisi o količini, kvaliteti i o cijeni vina uvezenog iz inozemstva. Zahvaljujući spomenutim dogovorima između proizvođača i trgovine, izbjegnuta su veća kolebanja cijena po godištima, a održane su na visini, koja može kod normalnih prinosa osigurati odgovarajući opstanak vinogradara.

Ukupna potrošnja vina u našoj zemlji je dosta visoka, to jest, 40 litara po stanovniku. Povrh toga se stalno povisuje potražnja crnih vina, kako pokazuju ove brojke:

Prosječni godišnji konzum vina u Švicarskoj u hl

	Ø 1951—1960. hl	1962/63. hl
Crna vina, ukupno	1,146.875	1,361.642
od toga: tuzemna vina	161.934	235.076
vina iz uvoza	904.941	1,126.566
Bijela vina, ukupno	533.367	602.071
od toga: tuzemna vina	487.499	555.123
vina iz uvoza	46.868	47.748
Ukupni konzum vina	1,680.442	1,964.513

Znatno se povisuje konzum bezalkoholnih sokova od grožđa, koji je iznosio u prosjeku godina 1953—1960 = 59.885 hl po jednoj godini. 1965. godine iznosio je već 104.204 hl.

Usprkos znatnih i svestranih nastojanja nije do sada uspjelo povisiti konzum bijelih vina u Švicarskoj u odnosu na opseg proizvodnje u zemlji. Naprotiv, potražnja crnih vina se stalno povisuje, iako su cijene kvalitetnih crnih vina domaće proizvodnje i iz uvoza znatno veće od bijelih vina. Zato se stalno unapređuje sadnja crnih sorti koje odgovaraju po kvaliteti i po kvantumu prinosa. To se postizava nastojanjima federalnih istraživačkih stanica stvaranjem klonskih selekcija crnog Burgunca i Gamaya.

Svestranom intenzivnom propagandom nastoji se osigurati vinu, u konkurenciji s drugim pićem, onaj položaj i veća potrošnja, koji odgovara tom proizvodu. Troškove snose propagandne centrale Švicarske i kantona po nalogu i na račun proizvodnje i organizacija koje se bave prometom vina.